

PREDAVANJE

***Jeziku je svejedno:*
hrvatski jezik između lingvistike i
ideologije**

dr. sc. Anđel Starčević

dr. sc. Mate Kapović

dr. sc. Daliborka Sarić

Filozofski fakultet u Zagrebu

**četvrtak, 21. studenog 2019.
13:00, predavaonica 303 FFRI-ja**

Lingvistika i njezine spoznaje kroz zadnjih stotinjak godina prilično su slabo prisutne i poznate u javnoj sferi u Hrvatskoj, što se vidi i po tome što velik broj prosječnih govornika redovito smatra da je glavna zadaća lingvista da propišu i „skrbe“ o „pravilnom“ jeziku tj. o standardnom dijalektu, koji se najčešće doživljava kao jedini legitimni pojavni oblik društveno konstruiranih „jezika“. Taj stav nije stran niti nekim hrvatskim lingvistima, koji u javnosti promoviraju subjektivne, ideološke i preskriptivističke stavove o jeziku kao da se radi o znanstvenim, neutralnim i neupitnim jezičnim činjenicama. Budući da prosječni govornici često nisu metalingvistički osviješteni i ne prepoznaju ideološku prirodu preskriptivističkih zabrana, prihvaćaju ih kao obvezujući pogled na jezik i potom razvijaju jezičnu nesigurnost, strah od jezika, jednom riječju – šizoglosiju, zbog čega se ponekad i sami isključuju iz javnog diskursa. U ovom izlaganju autori će iz perspektive kritičkog pristupa jezičnoj politici i planiranju predstaviti rezultate višegodišnjeg istraživanja hrvatskog preskriptivizma odnosno „jezičnog savjetništva“ te na primjerima ilustrirati klasifikaciju jezično-izvanjezičnih ideologija koje se promoviraju putem „jezičnih savjeta“ u raznim medijima. Zbog štetnog učinka pojedinih ideologija – stigmatizacije nestandardnih dijalekata, kljaštrenja standardnog dijalekta i društvenog isključivanja velikog broja ljudi – od iznimne je važnosti da prvenstveno lingvisti, a potom i drugi govornici, trajno promišljaju ideološku stranu vlastitih mentalnih predodžbi i stavova o prirodi i strukturi jezičnih pojava, kao i metaforičke modele kojima se služe kako bi o njima raspravljali. Velik dio rezultata ovog istraživanja objavljen je u knjizi *Jeziku je svejedno* (Sandorf, 2019), a u izlaganju će se predstaviti i neke od prvih reakcija preskriptivistâ na nju.